

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

 dos. Zaur Məmmədov
"07" yanvar 2026-cı il

Fənn sillabusu

İxtisasın şifri və adı: 6007002 **Bağcılıq və tərəvəzçilik**

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmlər

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı:s/f.Dərman bitkiləri (İşçi proqramı "Aqrar elmlər" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli 01 №-li protokolu ilə təsdiq edilmişdir)

Kodu: İPFS-B03

Tədris ili: II (2025/2026)

Semestr: VI (Yaz)

Fənn üzrə tədris yükü: Cəmi: 150 saat.Auditoriya saati 45 saat. (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi:b/m.Məlikov Əlibağış Şamməd oğlu

Məsləhət günləri və saati: I-gün saat 15⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: alibagish.malikovmail@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş.,Fizuli küç.170 A, LDU-nun 1-ci tədris binası

III. Tədris olunan fənnə aid əsas və tövsiyə olunan kitab və dərsliklər:

1. Farmakoqnoziya botanikanın əsasları ilə (Dərslik). "Əcəmi" Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi.

Naxçıvan-2015, 648 s.

2. Dəmirov İ.A., İslamova N.A., Kərimov Y.B., Mahmudov R.M. Azərbaycanın müalicə əhəmiyyətli bitkiləri, Bakı, 1988, 176 s.

3.Qasimov M., Qasimova T, Qədirova G.. XXI əsrin dərman bitkiləri— Bakı: «Elm», ABU, 2005. 432 səh.+ 24 səh. şəkil.

Tövsiyə olunan

4. İsmayılov A. Ədviyyat, bitki çayları və dərman bitkiləri. Bakı.,2018, 221 s.

5. Kərimov Y.B, Süleymanov T.A., İsayev C.İ., Xəlilov C.S, Farmakoqnoziya, Bakı, 2010, 741 s

6. Гаммерман А. Ф. и др. Г18 Лекарственные растения (Растения-целители): Справ. пособие/А. Ф. Гаммерман, Г. Н. Кадаев, А. А. Яценко-Хмелевский.— 4-е изд., испр. и доп.— М.: Высш. шк., 1990.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnlərinin tədrisi vacib deyil.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənnlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Dərman bitkiləri" kursunun məqsədi bakalavr pilləsində təhsil alacaq tələbələrə dərman bitkilərinin botaniki xarakteristikası, yayılma arealları, mənşəyi, kimyəvi tərkibləri, müalicəvi xüsusiyyətləri haqqında geniş məlumat verməklə, onların toplanması, qurudulması, saxlanması, əhəmiyyəti, istifadə olunma qaydaları haqqında elmi biliklər verməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır.

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanan balların maksimum miqdarı 50-dır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal - tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal - tələbə keçilmiş materialı başə düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir.

-6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

-3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

-1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında).

91- 100 bal - əla (A)

81- 90 bal- çox yaxçı(B)

71- 80 bal-kafi (C)

61- 70 bal-lafi D)

(51-60 bal -qənaətbəxş (E)

51-baldan aşağı-qeyri-kafi (F)

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə- 30 saat. 15 saat sem. Cəmi: 45 saat.

No	Keçirilən <u>mühazirə</u> mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	Mövzu:1. Dərman bitkilərinin xalq təbabətində əhəmiyyəti. Plan: 1.Dərman bitkilərinin xalq təbabətində əhəmiyyəti. 2.Xalq təbabətinin çoxəsrlik inkişaf tarixi. Mənbə: 1,2,3,4.	2 saat	
2	Mövzu:2. Mamırkimilər fəsiləsi bitkiləri. Plan: 1.Mamırkimilər fəsiləsi. 2. Mamırkimilər fəsiləsi bitkilərinin xalq təbabətində rolu. Mənbə: 1,3,4,6	2 saat	
3	Mövzu:3 Taxilkimilər fəsiləsindən olan dərman bitkiləri. Plan: 1.Qarğıdalı bitkisi. 2. Qulança bitkisi. 3.Soğankimilər fəsiləsi. 4.Zanbaq fəsiləsi. Mənbə: 1,2,4,5,6	2 saat	
4	Mövzu:4.Giləmeyvətilər fəsiləsinin dərman bitkiləri Plan:	2 saat	

	<p>1. Meşə çiyələyi bitkisi. 2. Bataqlıq gördəvəri bitkisi. 3. Qarağacarpaq quşqonmaz bitkisi. 4. İpəkli şaxduran bitkisi. 5. Gavalı bitkisi. Mənbə: 1,3,4,5</p>		
5	<p>Mövzu:5. Söyüd fəsiləsi bitkiləri. Plan: 1.Söyüd fəsiləsi. 2.Bədmüşk, pişpişə — S.caprea bitkisi. Mənbə: 1,2,3,4,5</p>	2 saat	
6	<p>Mövzu:6. Qoz –(Juglandaceae)fəsiləsi. Plan: 1. Qoz –(Juglandaceae)fəsiləsi. 2.Qoz meyvələrinin xalq təbabətində əhəmiyyəti. Mənbə: 2,3,5,6</p>	2 saat	
7	<p>Mövzu7. Tozağacı (Betulaceae)fəsiləsi. Plan: 1. Tozağacı—Betulaceae fəsiləsi bitkiləri. 2. Əyilən tozağacının xalq təbabətində rolu. 3. Boz qızılağacının xalq təbabətində rolu. Mənbə: 1,2,4,6</p>	2 saat	
8	<p>Mövzu8. Fıstıq—Fagaceae fəsiləsi Plan: 1. Palıd (Quercus) bitkisinin xalq təbabətində rolu. 2.Qarağac (Ulmaceae) fəsiləsi bitkisinin xalq təbabətində rolu. Mənbə: 1,2,3,6</p>	2 saat	
9	<p>Mövzu:9. Gicitkən -(Urticaceae) fəsiləsi bitkiləri. Plan: 1.Gicitkən -(Urticaceae) fəsiləsi bitkiləri. 2.Bağamburc (Loranthaceae) fəsiləsi bitkiləri. Mənbə: 2,3,4,5,7</p>	2 saat	
10	<p>Mövzu10. Tərəççəklilər— (Chenopodiaceae) fəsiləsi bitkiləri. Plan: 1.Çuğundur bitkisinin xalq təbabətində rolu. 2.Qərənfilçəklilər—(Caryophy Uaceae) fəsiləsi bitkiləri. 3.Bəzək qərənfili (Dianthus calcephalus) bitkisinin xalq təbabətində rolu. Mənbə: 1,2,4,5</p>	2 saat	
11	<p>Mövzu11.Qaymaqçəklilər —Ranunculaceae fəsiləsi bitkiləri. Plan: 1. Kalta (Calthapolypetala) bitkisi. 2. Avropa üzgəcotu (Y.euröpaeus) bitkisi. 3. Xaşxaş (Papaveraceae) fəsiləsi bitkiləri. 4. Xaççəklilər (Brassicaçee) fəsiləsi bitkiləri Mənbə: 1,3,5,6</p>	2 saat	
12	<p>Mövzu12. Gülçəklilər —Rosaceae fəsiləsi dərman bitkiləri. Plan: 1. Dərman sincanotu —bitkisi. 2. Şərq alması bitkisi. 3. Qafqaz quşarmudu bitkisi. 4. Yemişan bitkisi. 5. Bozuntul böyürtkən bitkisi. Mənbə: 1,2,3,4,5,6</p>	2 saat	
13	<p>Mövzu13. Paxlalılar—Fabaceae fəsiləsi dərman bitkiləri. Plan: 1. Yapon soforası bitkisi.</p>	2 saat	

	<p>2. Əkin onouisi— Ononis arvensis bitkisi. 3. Gəvən—Astragalus dasyanthus bitkisi. 4. Yerfındığı— Arachis hypogaea bitkisi. 5. Göy noxud bitkisi. 6. Adi lobya—Phaseolus vulgaris bitkisi. 7. Ətirşahçiçəklilər— Geraniaceae fəsiləsi dərman bitkiləri. Mənbə: 1,2,3,4,6</p>		
14	<p>Mövzu14. Atşabalıdı fəsiləsi bitkisi.Murdarça Rhamnaceae fəsiləsi,Cökə Tiliaceae fəsiləsi,Əməköməçi—Malvaceae fəsiləsi,Dərtnan bəlgəmotu,Pambıq bitkisi və Çay fəsiləsi bitkiləri. Plan: 1. Atşabalıç —Hippocastanaceae fəsiləsi bitkisi. 2. Murdarça—Rhamnaceae fəsiləsi bitkiləri. 3. Cökə— Tiliaceae fəsiləsi bitkiləri. 4. Əməköməçi—Malvaceae fəsiləsi bitkiləri. 5. Dərtnan bəlgəmotu bitkisi. 6. Pambıq bitkisi. 7. Çay Theaceae fəsiləsi bitkisi. Mənbə: 1,2,3,4,5,6</p>	2 saat	
15	<p>Mövzu15. Xərçəng xəstəliyinin müalicəsində istifadə olunan dərman bitkiləri. Plan: 1.Yapon arızması —Arisaemajanonicum fəsiləsi bitkiləri. 2.Yumşaq tüklü tozağacı bitkisi. 3.Ləkəli badyan,Sarmaşıqvarı yersarmaşığı və cunqar kəpənəkçiçəyi bitkiləri. 4.Sünbülvan qarğaotu,İt cəfərisi,Dilimyarpaq fırçaotu və Qan-qırmızı ətirşah bitkiləri. Mənbə: 1,2,3,4,5,6</p>	2 saat	
	Cəmi:	30 s.	

No	Keçirilən seminar mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
1.	Mövzu 1. Dərman bitkilərinin xalq təbabətində əhəmiyyəti.	2	
2.	Mövzu:2. Mamırkimilər fəsiləsi bitkiləri və taxılkimilər fəsiləsindən olan dərman bitkilərinin istifadə qaydaları. Mənbə: 1,2,3,4.	2	
3.	Mövzu 3. Giləmeyvəlilər fəsiləsi və Söyüd fəsiləsi dərman bitkilərinin istifadə qaydaları. Mənbə: 1,2,3,4,5	2	
4.	Mövzu4. Qoz –(Juglandaceae)fəsiləsi və Tozağacı (Betulaceae)fəsiləsi bitkilərinin dərman kimi istifadə qaydaları.	2	
5.	Mövzu 5. Gicitkən -(Urticaceae) fəsiləsi bitkilərinin dərman kimi istifadə qaydaları. Mənbə: 1,2,3,4,6	2	
6.	Mövzu6. Tərəçiçəklilər— (Chenopodiaceae) fəsiləsi bitkilərinin dərman kimi istifadə qaydaları. Mənbə: 1,2,3,4.	2	
7.	Mövzu7. Paxlalılar—Fabaceae fəsiləsi dərman bitkilərinin dərman kimi istifadə qaydaları. Mənbə: 1,2,3,4.	2	
8.	Mövzu 8. Xərçəng xəstəliyinin müalicəsində istifadə olunan dərman bitkiləri.	1	

	Mənbə: 1,2,4,6		
	Cəmi:	15 s.	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Bitkilərin təbiətdə rolunu bilmək.

Dərman bitki xammalında mikropreparatların hazırlanmasının makroskopik, mikroskopik və kimyəvi təhlilini bilmək.

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimatlar və müzakirələr, debatlar;
- müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş)
- problemlərə əsaslanan tədris;
- sahə işləri;
- qrup qiymətləndirməsi;
- ekspert metodu;

XIII.Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN1.Xammal kimi dərman bitkilərinin qablaşdırılması, markalama, nəqlənmə və saxlanılmasını bilmək.

FTN2.Dərman bitkilərində olan vitaminləri bilmək.

FTN3.Dərman bitkilərinin istifadəsi qaydalarını düzgün bilmək.

FTN4.Dərman bitkilərinin botaniki və bioloji xüsusiyyətlərinin öyrənmək.

FTN5.Dərman bitkilərinin yayıldığı aryalının öyrənmək.

XVI.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollektiv sualları.

I kollektiv

- 1.Dərman bitkilərinin xalq təbabətində əhəmiyyəti.
- 2.Xalq təbabətinin çoxəsrlik inkişaf tarixi.
- 3.Mamırkimilər fəsiləsi.
4. Mamırkimilər fəsiləsi bitkilərinin xalq təbabətində rolu.
- 5.Qarğıdalı bitkisi.
6. Qulança bitkisi.
- 7.Soğankimilər fəsiləsi.
- 8.Zanbaq fəsiləbitkiləri.
9. Meşə çiyələyi bitkisi.
10. Bataqlıq gördəveri bitkisi.

II kollektiv.

- 1.Bədmüşk, pişpişə — *S.caprea* bitkisi.
- 2.Qoz –(*Juglandaceae*)fəsiləsi.
- 3.Qoz meyvələrinin xalq təbabətində əhəmiyyəti.
- 4.Tozağacı—*Betulaceae* fəsiləsi bitkiləri.
- 5.Əyilən tozağacının xalq təbabətində rolu.
- 6.Boz qızılağacının xalq təbabətində rolu.
- 7.Palıd (*Quercus*) bitkisinin xalq təbabətində rolu.
- 8.Qarağac (*Ulmaceae*) fəsiləsi bitkisinin xalq təbabətində rolu.
- 9.Gicitkən -(*Urticaceae*) fəsiləsi bitkiləri.
- 10.Bağamburc (*Loranthaceae*) fəsiləsi bitkiləri.

XVI. Fənn üzrə imtahan sualları

- 1.Dərman bitkilərinin xalq təbabətində əhəmiyyəti.
- 2.Xalq təbabətinin çoxəsrlik inkişaf tarixi.

- 3.Mamırkimilər fəsiləsi.
- 4.Mamırkimilər fəsiləsi bitkilərinin xalq təbabətində rolu.
- 5.Qarğıdalı bitkisi.
- 6.Qulança bitkisi.
- 7.Soğankimilər fəsiləsi.
- 8.Zanbaq fəsiləsi.
- 9.Meşə çiyələyi bitkisi.
- 10.Bataqlıq gördəvəri bitkisi.
- 11.Qarağacyarpaq quşqonmaz bitkisi.
- 12.İpəkli şaxduran bitkisi.
- 13.Gavalı bitkisi.
- 14.Söyüd fəsiləsi.
- 15.Bədmüşk, pişpişə — *S.caprea* bitkisi.
- 16.Qoz —(*Juglandaceae*)fəsiləsi.
- 17.Qoz meyvələrinin xalq təbabətində əhəmiyyəti.
- 18.Tozağacı—*Betulaceae* fəsiləsi bitkiləri.
- 19.Əyilən tozağacının xalq təbabətində rolu.
- 20.Boz qızılağacının xalq təbabətində rolu.
- 21.Palıd (*Quercus*) bitkisinin xalq təbabətində rolu.
- 22.Qarağac (*Ulmaceae*) fəsiləsi bitkisinin xalq təbabətində rolu.
- 23.Gicitkən -(*Urticaceae*) fəsiləsi bitkiləri.
- 24.Bağamburc (*Loranthaceae*) fəsiləsi bitkiləri.
- 25.Çuğundur bitkisinin xalq təbabətində rolu.
- 26.Qərənfilçiçəklilər—(*Caryophy Uaceae*) fəsiləsi bitkiləri.
- 27.Bəzək qərənfili (*Dianthus calcephalus*) bitkisinin xalq təbabətində rolu.
- 28.Kalta (*Calthapolypetala*) bitkisi.
- 29.Avropa üzgəcotu (*Y.euröpaeus*) bitkisi.
- 30.Xaşxaş (*Papaveraceae*) fəsiləsi bitkiləri.
- 31.Xaççiçəklilər (*Brassicaceae*) fəsiləsi bitkiləri
- 32.Dərman sincanotu —bitkisi.
- 33.Şərq alması bitkisi.
- 34.Qafqaz quşarmudu bitkisi.
- 35.Yemişan bitkisi.
- 36.Bozumtul böyürtkən bitkisi.
- 37.Yapon soforası bitkisi.
- 38.Əkin onouisi— *Ononis arvensis* bitkisi.
- 39.Gəvən—*Astragalus dasyanthus* bitkisi.
- 40.Yerfındığı— *Arachis hypogaea* bitkisi.
- 41.Göy noxud bitkisi.
- 42.Adi lobyə—*Phaseolus vulgaris* bitkisi.
- 43.Ətirşahçiçəklilər— *Geraniaceae* fəsiləsi dərman bitkiləri.
- 44.Atşabalıç —*Hippocastanaceae* fəsiləsi bitkisi.
- 45.Murdarça—*Rhamnaceae* fəsiləsi bitkiləri.
- 46.Cökə— *Tiliaceae* fəsiləsi bitkiləri.
- 47.Əməkəməçi—*Malvaceae* fəsiləsi bitkiləri.
- 48.Dərtnan bəlgəmotu bitkisi.
- 49.Pambıq bitkisi.
- 50.Çay *Theaceae* fəsiləsi bitkisi.

“**S/f Dərman bitkiləri**” fənninin sillabusu 6007002 - “Bağçılıq və tərəvəzçilik” ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmləri” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (“07 ” yanvar 2026-ci il, protokol № 05).

Fənn müəllimi:

Kafedra müdiri:

b.m.Ə.Ş.Məlikov

dos. İ.C.Kərimov